

Voederwinning en voeding op het high-techbedrijf

Jan Corporaal en Ronald Zom

Op het high-techbedrijf (HTB) is de doelstelling om 800.000 kg melk te produceren met één arbeidskracht in een sociaal verantwoorde arbeidstijd, dat wil zeggen gemiddeld 50 uur per week. Ook bij de voerproductie en het voeren wordt zoveel mogelijk gekeken naar arbeidsbesparing door het inzetten van techniek of loonwerk. In dit artikel staan de keuzen die zijn gemaakt bij de voerproductie en het voersysteem. De keuze van het voersysteem is in sterke mate bepaald door de melkrobot. Besparing van arbeid en kosten zijn als belangrijkste uitgangspunten gekozen. Milieu (mineralenverliezen), dierwelzijn en imago van de melkveehouderij zijn als randvoorwaarden meegewogen.

Melkkoeien op stal

Op het HTB staat de melkrobot centraal. Deze melkt de koeien gemiddeld zo'n drie keer per dag. Dit bevordert een hoge productie. In de eerste jaren ligt het accent op het optimaliseren van het robotgebruik. Bij het melken van circa 75 koeien met één robot, vraagt het koeiverkeer veel aandacht. De koeien blijven het hele jaar op stal (summerfeeding). Vanwege de korte loopafstanden, in vergelijking tot weidegang, zullen de koeien zich vaker en meer gespreid over de dag laten melken. Daarnaast kost de controle en het ophalen van koeien die zich niet op tijd door de robot laten melken minder tijd. Het voeren van vers gras vraagt te veel arbeid en brengt hoge kosten met zich mee voor een trekker met frontmaaier en een opraapdoseerwagen. Het vee krijgt daarom het hele jaar graskuil en snijmaïskuil. Ook het jongvee wordt binnen gehouden en gevoerd met geconserveerd ruwvoer. Het weiden van alleen jongvee kost onevenredig veel tijd omdat dan voor het jongvee een apart graslandbeheer moet worden gevoerd. Wanneer het robotgebruik bij summerfeeding goed verloopt, wordt het ook bij een vorm van weidegang onderzocht.

Graslandgebruik

Het HTB heeft 22 ha grasland en 13 ha snijmaïs. De bemesting is 300 kg N per ha per jaar. Het bedrijf wordt ongeveer zelfvoorzienend in ruwvoer. Summerfeeding maakt het graslandgebruik zeer eenvoudig. Het grasland hoeft niet te worden ingedeeld in percelen en er hoeven geen groeitrappen te worden aangelegd om de beweiding rond te zetten. Het gras wordt gemaaid in een optimaal stadium. Ook is er meer speelruimte om goede weersomstandigheden af te wachten. De voederwinning wordt volledig uitbesteed aan de loonwerker. Per keer

wordt een grote oppervlakte tegelijk gemaaid. Daardoor is de capaciteit hoog en zijn de kosten relatief laag. Na de voederwinning strooit de loonwerker ook de kunstmest.

Bij summerfeeding moet al het najaarsgras, dat anders wordt afgeweid, volledig worden gemaaid en ingekuild. Dat betekent een relatief grote partij najaarskuil. Voedertechisch is dat niet zo aantrekkelijk. Volgens berekeningen kan deze kuil in zijn geheel aan jongvee en droge koeien worden opgevoerd.

Voeren

Het melkvee krijgt alleen graskuil die in de periode van mei tot en met augustus is gewonnen. Het jongvee en de droge koeien krijgen dus de najaarskuil. In de zomer krijgen ze van dezelfde graskuil als de melkkoeien. Er ligt dan maar één graskuil open. Hierdoor is de voersnelheid hoger, wat gunstig is om schimmel en broei tegen te gaan. In eerste instantie wordt niet met productiegroepen gewerkt. Voor een optimaal robotgebruik is vrij koeiverkeer noodzakelijk. Het basisrantsoen is daardoor voor alle koeien gelijk. In de robot wordt één soort krachtvoer gevoerd, in de krachtvoerbox twee soorten. Of we met dit eenvoudige systeem de gewenste productie van 11.000 kg per jaar kunnen bereiken is nog de vraag. Eventueel wordt nog een systeem ontwikkeld om in productiegroepen te kunnen voeren, bijvoorbeeld met 'intelligente' toegangspoortjes.

Rantsoen

Bij de samenstelling van het rantsoen zijn diverse mogelijkheden onderzocht. Naast (kuil)gras en snijmaïs, is gerekend aan natte en droge bijproducten als krachtvoervangers. Natte bijproducten zijn vaak weinig goedkoper dan handelskrachtvoer, vragen extra kosten voor opslag

en extra tijd voor vervoeding. Dit past niet binnen de opzet van het bedrijf. Losse krachtvoergrondstoffen als pulp, soja, maïsgluten, raapzaad etc. zijn meestal iets duurder dan natte bijproducten maar goedkoper dan krachtvoer. Er is onderzoek gedaan om in de robot een mengsel van grondstoffen te voeren in plaats van een standaardvoer voor alle koeien. Hiermee zou per dier de verhouding energie/eiwit kunnen worden aangepast op de melkproductie. De benodigde investeringen voor opslag en verwerking bleken veel hoger dan de mogelijke besparing op voerkosten. Voor het HTB is gekozen voor een eenvoudig rantsoen. In de zomer één graskuil en in de winter twee, met daarnaast snijmaïskuil en krachtvoer. In Veehouderij van 9 juni staat hoe het voer voor de koeien wordt gebracht.

Kuilopslag

Summerfeeding en de gewenste rantsoensamenstelling stellen bijzondere eisen aan de voeropslag. Bij summerfeeding wordt in de zomerperiode gelijktijdig ingekuild en gevoerd. Voordat een kuil kan worden geopend moet het voer

minimaal zes weken in de kuil zitten om te conserveren en af te koelen. Voor een optimaal rantsoen is het gewenst dat er van twee of meer graskuilen gelijktijdig kan worden gevoerd. De hoogte en breedte van de kuilen moeten worden beperkt om voldoende voersnelheid te houden. Om broei en schimmel te voorkomen moet bij kuilen zonder gronddek in de zomer tenminste twee meter per week worden weggehaald en bij kuilen met gronddek anderhalve meter. Het voederwinningsseizoen loopt meestal van mei t/m september. Naarmate men later start met het voeren van de graskuilen van een bepaald jaar is er meer keuze om een optimaal rantsoen samen te stellen, maar is (permanent) meer voer nodig om het systeem rond te zetten. Wanneer in het najaar wordt gestart, moet er in de zomerperiode voor 365 dagen voer worden gewonnen en opgeslagen. Wanneer in de zomer wordt gestart met het voeren van de eerste meikuil, kan op de plaats van deze kuil in het najaar snijmaïs worden ingekuild. In het volgende voorjaar is deze kuilplaat of silo weer beschikbaar voor een graskuil. Zo kan met minder kuilopslag worden volstaan. Op het HTB is er nog voldoende voer om in het najaar te starten met de kuilen van dit seizoen. Dat betekent dat de bestaande ruimte voor kuilopslag aanzienlijk moet worden uitgebreid.

Al het trekkerwerk gebeurt door de loonwerker.

